Abetarja e Medines

Mësimi i leximit arabisht për fillestarë

Programi mësimor i miratuar në sektorin e mësimit të Kuranit dhe lëndëve fetare në Xhaminë e Profetit

Dr. Abdul Muhsin bin Muhammed Al Kasim
Imam dhe hatib në xhaminë e Profetit

باللغة الألبانية

Abetarja e Medines

Mësimi i leximit arabisht për fillestarë

Abetarja e Medines

Mësimi i leximit arabisht për fillestarë

Programi mësimor i miratuar në sektorin e mësimit të Kuranit dhe lëndëve fetare në Xhaminë e Profetit ﷺ

Dr. Abdul Muhsin bin Muhammed Al Kasim
Imam dhe hatib në xhaminë e Profetit ﷺ

Me emrin e Allahut, Mëshiruesit, Mëshirëbërësit

Parathënie

Lavdërimet i takojnë vetëm Allahut, salavatet dhe paqja e Tij qofshin mbi të Dërguarin tonë, Muhamedin ﷺ, familjen dhe shokët e tij.

Allahu i Madhëruar e ka nderuar umetin Islam me dituri, dhe tregues për këtë është fakti që ajeti i parë i zbritur nga Kurani nxit për kërkimin e diturisë.

“Lexo me emrin e Zotit tënd, i Cili ka krijuar”

Duke qenë se leximi është prej bazave të të mësuarit, kam përmbledhur në këtë abetare rregullat e leximit, duke u përpjekur që të jenë gjithëpërfshirëse dhe ta lehtësojnë mësimin e shkronjave arabe për të gjithë të interesuarit. E kam quajtur këtë abetare: “Abetarja e Medines - mësimi i leximit arabisht për fillestarë”.

Lus Allahun që ta bëj këtë abetare të dobishme, dhe ta bëj veprën time të sinqertë për hir të Allahut.

Salavatet e Allahut dhe paqja e Tij qofshin mbi të Dërguarin tonë Muhamedin ﷺ, familjen, dhe shokët e tij.

Dr. Abdul Muhsin bin Muhammed Al Kasim
Imam dhe hatib në xhaminë e Profetit ﷺ

Përfundova përgatitjen e kësaj abetareje ditën e Kurban Bajramit
Viti 1441 hixhri

Puna ime në këtë abetare

1- Rregullat e përmendura në këtë abetare janë formuluar duke u bazuar në librat referencë të gjuhës arabe.
2- Kam sjellë në këtë abetare çdo rregull që i nevojitet lexuesit fillestar.
3- Në fillim të çdo mësimi kam vendosur një hyrje, ku tregohet sesi shkruhen, quhen dhe shqiptohen secila prej shkronjave arabe.
4- E kam ndarë këtë abetare ne (13) kapituj, dhe çdo kapitull përmban disa mësime.
5- Kam marrë parasysh në renditjen e kapitujve aspektin logjik dhe mësimin gradual.
6- Mësimet i kam lidhur me njëri-tjetrin ashtu që nxënësi në çdo mësim të ri të kujtoj mësimet e kaluara.
7- Për çdo kapitull kam vendosur disa objektiva mësimorë që nxënësi duhet t'i arrijë.
8- Në fillim të çdo kapitulli kam përmendur çka i nevojiten mësuesit, si psh. mënyra e shqiptimit të shkronjës.
9- Kam zgjedhur një mënyrë të lehtë dhe të shkurtër për mësimin e leximit arabisht.
10- Kam veçuar disa kapituj dhe mësime me disa nga rregullat e leximit, për rëndësinë që ato kanë në mënyrë që nxënësi t'i fiksojë më mirë e mos ti ngatërrohen:
   a- Hemze (الْهَمْزَةُ), për rëndësinë që ka, si dhe për shkak se ajo në shumicën e rasteve nuk gjendet në fjalë veçse pas shkronjave Elif, Je dhe Uau ose bashkë me to.
   b- Hemze e zgjatur (الْهَمْزَةُ الْمَمْدُودَةُ) e kam veçuar për shkak të bashkimit të dy Hemzeve, ose bashkimit të Hemzes me shkronjën Elif.
   c- Elif zgjatës (الْأَلِفُ الْمَقْصُورَةُ) i cili shkruhet në formën e shkronjës Je, për shkak të ngjashmërisë mes tyre.
   d- Hemze e jolidhëse, Hemze lidhëse, Te e mbyllur, Lam hënor, Lam diellor, për shkak të ngjajshmërisë mes tyre në shkrim dhe ndryshmit në shqiptim.
   e- Shkronjat zgjatëse, për shkak se jane të shpeshta, dhe për nevojën e njohjes së tyre nga ana e nxënësit.
   f- Elif kur i bashkangjitet shkronjës Uau pas disa foljeve, vendoset për të treguar se Uau dëfton për numrin shumës, dhe nuk lexohet.
   g- Fjalët të cilat në Mus'haf shkruhen ndryshe; i kam shkruajtur ato ashtu sikurse shkruhen në Mus'haf në mënyrë që nxënësi mos të gabojë në leximin e tyre.
   h- Numrat nga 0 deri në 20, që nxënësi t'i mësojë t'i lëxojë saktë.
11- Kapitullin e "Leximit të fjalëve" e kam ndarë në (5) mësime, duke filluar leximin me dy fjalë, katër fjalë, më pas leximin e një fjalie të plotë, dhe në fund leximin e një teksti me disa fjali.

12- Zanoret me të cilat kam fillur çdo mësim janë: fet'ha, për shkak se është zanorja më e lehtë në shqiptim, pastaj kesra dhe damme, e pas tyre kam përmendur sukunin.

13- Në kapitullin në të cilin përmenden shkronjat me zanore dhe sukun kam sjellë shembuj vetëm me tre shkronja.

14- Nga fillimi i kapitullit të dytë e deri tek kapitulli i pestë në çdo mësim janë përmendur të gjitha shkronjat e alfabetit në mënyrë që nxënësi të praktikojë atë që është për qëllim në mësim, e më pas janë përmendur shembujt.

15- Kam vendosur zanoret në çdo fjalë, dhe tenuinin me dy fet'ha e kam vendosur sipër Elif.

16- Jam fokusuar në shembujt nga Kurani dhe hadithet, pasiqë janë baza e gjuhës arabe.

17- Jam munduar të sjellë shembuj të lehtë në lexim dhe të qartë për t'u kuptuar.

18- Në kapitullin e leximit të fjalëve kam sjellë tekste që përfshijnë bazat e fesë dhe edukatën e moralin Islam, ashtu që nxënësi të bashkojë mes dijes dhe edukatës.

19- I kam renditur shkronjat sipas alfabetit deri në fund të kapitullit të pestë, ndërsa në kapitujt më pas renditja është bërë duke marrë parasysh çfarë ka para ose pas shkronjës e cila është tema e mësimit.

20- Asnjë fjalë nuk është përsëritur në shembujt e përmendur; në mënyrë që nxënësi të lexojë sa më shumë fjalë të ndryshme.

21- Shkronjat dhe shembujt i kam vendosur në tabela, dhe rreshtat brenda tabelës dallohen me ngjyrën e bardhë dhe jeshile.

22- Shkronjat dhe zanoret që janë për t'u mësuar, në mësimin përkatës i kam dalluar me ngjyrën e kuqe.

23- Kam vendosur inçizime të shkronjave dhe fjalëve të përmendura në abetare, ashtu që nxënësi të dëgjojë shqiptimin e saktë të fjalëve dhe ti lexojë ato saktë.

24- I kam bashkangjitur abetares nje libër të posaçëm për shkrimin, dhe e kam quajtur "Abetarja e Medines - Mësimi i shkrimit për fillestarë", ashtu që nxënësi të mund të lexojë dhe shkruajë saktë.

Veçoritë e abetares së Medines

1- Lënda e saj bazë është marrë nga librat e gjuhës.

2- Përfshin rregullat e leximit.

3- Mundëson mësimin e leximit lehtësisht.

4- Është metodë graduale e të mësuarit.

5- Mundëson mësimin e saktë të leximit në një kohë të shkurtër.

6- Shembujt e përmendur janë marrë nga Kurani dhe hadithet.

7- Shembujt e përmendur janë të lehtë për t'u lexuar dhe të qartë në domethënie.

8- Nuk ka përsëritje të shembujve.

9- Tekstet e përmendura në kapitullin e leximit të fjalëve përfshijnë bazat e fesë dhe edukatës Islame.

10- Përfshin inçizime të shkronjave dhe fjalëve të përmenduara në abetare, që ndihmojnë në shqiptimin dhe leximin e saktë.

11- Pasohet nga një tjetër abetare posaçërisht për mësimin e shkrimit, me të njëjtët shembuj.

Objektivat e abetares së Medines

Pasi nxënësi të përfundojë këtë abetare -me lejen e Allahut- ai do të arrijë:

- Njohjen e shkronjave arabe me format dhe pozicionet e tyre të ndryshme.
- Leximin e shkronjave në pozicionet e tyre të ndryshme në mënyrë të saktë.
- Njohjen e zanoreve dhe të sukunit.
- Leximin e saktë të shkronjave të cilat janë me zanore ose me sukun.
- Njohjen e tenuinit.
- Leximin në mënyrë të saktë të shkronjave me tenuin.
- Njohjen e shkronjave që bashkë me zanore kane edhe shedde.
- Leximin në mënyrë të saktë të shkronjave të cilat kanë shedde dhe zanore.
- Njohjen e shkronjave që marrin shedde dhe tenuin.
- Leximin në mënyrë të saktë të shkronjave të cilat kanë shedde dhe tenuin.
- Të dallojë dy llojet e Hemzes: Hemze lidhëse (**همزة الوصل**), dhe Hemze jo lodhëse (**همزة القطع**) në lexim dhe në shkrim.
- Njohjen e shkronjave zgjatëse.
- Njohjen e Elif, i cili i bashkangjitet shkronjës Uau tek foljet në vetën e tretë shumës, apo tek foljet e mënyrës urdhërore në numrin shumës.
- Leximin e saktë të shkronjës Te të mbyllur (**التاء المربوطة**), duke e lidhur ose jo, me fjalën pas saj.
- Leximin e saktë të shkronjës Lam hënore (kamerije) apo diellore (shemsije).
- Leximin e saktë të fjalëve, fjalive dhe teksteve.
- Leximin e e saktë të Kuranit Kerim.
- Leximin e saktë të numrave.

Grafik i kapitujve të abetares së Medines

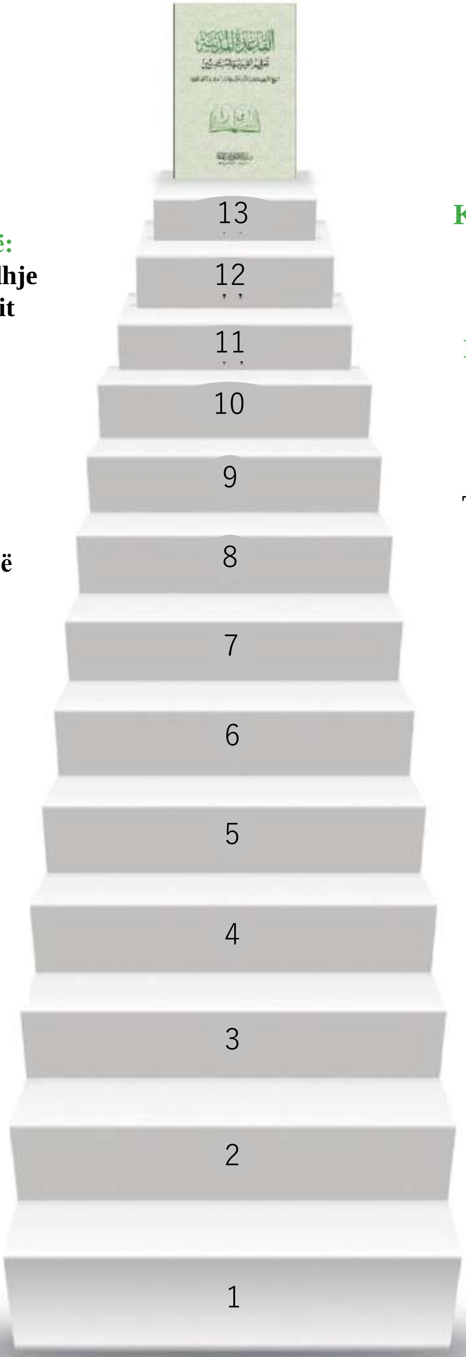

Kapitulli i trembëdhjetë:
Numrat

Kapitulli i dymbëdhjetë:
Rregulla të veçanta në lidhje me shkrimin e Mus'hafit

Kapitulli i njëmbëdhjetë:
Leximi i fjalëve

Kapitulli i dhjetë:
Lami hënor dhe Lami diellor
(اللام القمرية واللام الشمسية)

Kapitulli i nëntë:
Te e mbyllur (التاء المربوطة)

Kapitulli i tetë:
Elifi pas shkronjës Uau të foljeve shumës
(الألف بعد واو الجماعة)

Kapitulli i shtatë:
Zgjatësi normal
(المد الطبيعي)

Kapitulli i gjashtë:
Hemze jolidhëse dhe Hemze lidhëse

Kapitulli i pestë:
Shkronjat me shedde dhe tenuin

Kapitulli i katërt:
Shkronjat me shedde dhe zanore

Kapitulli i tretë:
Shkronjat dhe tenuini

Kapitulli i dytë:
Shkronjat me zanore dhe sukun

Kapitulli i parë:
Shkronjat e alfabetit arabisht

Hyrje

Për mësuesin

Alfabeti i gjuhës arabe ka 28 shkronja, dhe secila shkronjë ka formë (mënyrë si shkruhet), emër dhe tingull (shqiptim) të veçantë:

Tingulli	Emri (1)	Forma
E (2)	Elif	أ
Be (3)	Be	ب
Te	Te	ت
The	The	ث
Xhe	Xhim	ج
Ha	Ha	ح
Kha	Kha	خ
De	Del	د
Dhe	Dhel	ذ
Ra	Ra	ر
Ze	Zaj	ز
Se	Sin	س
She	Shin	ش
Sa	Sad	ص

Tingulli	Emri	Forma
Da	Dad	ض
Ta	Ta	ط
Dha	Dha	ظ
A'a	A'jn	ع
Ga	Gajn	غ
Fe	Fe	ف
Ka	Kaf	ق
Ke	Kef	ك
La	Lam	ل
Me	Mim	م
Ne	Nun	ن
He	He	هـ
Ue	Uau	و
Je	Je	ي

(1) Shqiptimi i emrit të shkronjës bëhet duke i vendosur sukun në fund, ndërsa kur lidhet i vendoset tenuin me damme.

(2) Kur Elifi është me sukun dhe shkronja para tij është me fet'ha; tingulli i tij nuk dallohet veç se kur lexohet bashkë me shkronjën që ka para tij, dhe në këtë rast zgjatet sa dy zanore.

(3) Tingulli i saj si dhe i gjithë shkronjave të tjera lexohet me zanore pa zgjatje.

Kapitulli i parë

Shkronjat e alfabetit arabisht

Objektivat

Pasi nxënësi të përfundojë këtë kapitull, me lejen e Allahut do të arrijë:

- Njohjen e shkronjave të alfabetit arabisht.
- Leximin e shkronjave të alfabetit në mënyrë të saktë.
- Njohjen e formave të shkronjave arabisht.
- Leximin e shkronjave në pozicionet e tyre të ndryshme.
- Njohjen e shkronjës Hemze në pozicione të ndryshme, dhe leximin e saj.
- Njohjen e shkronjës Hemze si zgjatëse dhe leximin e saj.
- Njohjen e shkronjës Elif, kur shkruhet në formën e shkronjës Je **(الألف المقصورة)**

Për mësuesin

Mënyra e leximit*

- **Shpjegimi i mësimit të parë (fq. 15).**

Nxënësi lexon emrin e shkronjës, sikurse është përmendur tek hyrja (fq. 11).

Për shembull: Shkronjën ا e lexon Elif/ ألف، shkronjën ب e lexon Be/ باء shkronjën ج e lexon Xhim/ جيم، dhe shkronjën ز e lexon Zaj/ زاي، e kështu me rradhë.

- **Shpjegimi i mësimit të dytë (fq. 16).**

Nxënësi lexon emrin e shkronjës në pozicionet e saj të ndryshme, sikurse është përmendur tek hyrja (fq. 11).

Për shembull: Shkronja ج në mes e në fund të fjalës shkruhet ـجـ - ـج؛ lexohet Xhim/ جيم، e kështu me rradhë.

Vërejtje: Nuk i shpjegohet nxënësit në këtë mësim ndryshimi që pëson shkronja duke qenë në fillim, ne mes apo në fund të fjalës. Në këtë mësim mjafton që nxënësi ta dallojë shkronjën në pozicionet e saj të ndryshme. .

- **Shpjegimi i mësimit të tretë (fq. 20).**

Shkronja Hemze në të gjitha pozicionet dhe format që mund të jetë brenda fjalës qoftë më vete (ء) sipër Elifit (أ) apo poshtë tij (إ), sipër shkronjës Je (ئ) apo sipër shkronjës Uau (ؤ) në të gjitha këto raste në këtë mësim nxënësi mjafton ta lexojë atë, Hemze/ همزةٌ، ndërsa në mësimet e ardhshme do të shqiptojë vetëm zërin e saj (ء - أ - إ - ؤ - ـئـ - ئ) qoftë ajo e vetme apo sipër Elif, Je, Uau, apo poshtë Elif.

- **Shpjegimi i mësimit të katërt (fq. 20).**

Shkronja Hemze e zgjatur (الهمزة الممدودة) shkruhet si shkronja Elif dhe vendoset sipër saj shenja e zgjatësitn (آ).

Në këtë mësim nxënësi lexon emrin e saj: Hemze e zgjatur (همزة ممدودة), ndërsa në mësimet e ardhshme do të shqiptojë vetëm tingullin e saj (آ).

Vërejtje:

- Nëse në fillim ose në mes të fjalës ka Hemze me fet'ha, dhe pas saj Elif zgjatës, si psh: (أَاذَانٌ)، (رَأَاهُ)، (قُرْءَانٌ): në këtë rast shkruhet (آذَانٌ)، (رَآهُ)،(قُرْآنٌ). Pra, në këtë rast (أَا) e zëvendësojmë me (آ).

- **Shpjegimi i mësimit të pestë (fq. 20).**

Elif Meksura (الألف المقصورة)shkruhet në fund të fjalës si shkronja (ى) pa pika.

Në këtë mësim nxënësi lexon emrin e saj: Elif Meksura (ألف مقصورة) ndërsa në mësimet e ardhshme do të shqiptojë vetëm tingulln e saj (ا).

Mësimi i parë: Shkronjat e alfabetit

ث	ت	ب	ا	
خ	ح	ج		
ز	ر	ذ	د	
ض	ص	ش	س	
غ	ع	ظ	ط	
ل	ك	ق	ف	
ي	و	ه	ن	م

Mësimi i dytë: Format e shkronjave

ـا	ـا	ا	ا
ـب	ـبـ	بـ	ب
ة ـة ـت	ـتـ	تـ	ت
ـث	ـثـ	ثـ	ث
ـج	ـجـ	جـ	ج
ـح	ـحـ	حـ	ح
ـخ	ـخـ	خـ	خ

ـد	ـد	د	د
ـذ	ـذ	ذ	ذ
ـر	ـر	ر	ر
ـز	ـز	ز	ز
ـس	ـسـ	سـ	س
ـش	ـشـ	شـ	ش
ـص	ـصـ	صـ	ص
ـض	ـضـ	ضـ	ض

ـط	ـطـ	طـ	ط
ـظ	ـظـ	ظـ	ظ
ـع	ـعـ	عـ	ع
ـغ	ـغـ	غـ	غ
ـف	ـفـ	فـ	ف
ـق	ـقـ	قـ	ق

ـك	ـكـ	كـ	ك
ـل	ـلـ	لـ	ل
ـم	ـمـ	مـ	م
ه ـه	ـهـ	هـ	ه
ـن	ـنـ	نـ	ن
ـو	ـو	و	و
ـي	ـيـ	يـ	ي

Mësimi i trete: Hemzeja

Format e Hemzes ء

إ ـإ	أ ـأ	ء
ئ ـئ	ئـ ـئـ	ؤ ـؤ

Mësimi i katërt: Hemzeja e zgjatur

Format e Hemzes së zgjatur آ

ـآ	آ

shkruhet në formën e shkronjës Je

shkruhet në formën e shkronjës Je ى

ـى	ى

Kapitulli i dytë

Shkronjat me zanore dhe sukun

Objektivat

Pasi nxënësi të përfundojë këtë kapitull, me lejen e Allahut do të arrijë:

- Njohjen e zanoreve dhe sukunit.
- Leximin e saktë të shkronjave me zanore dhe sukun.

Për mësuesin

Zanorja (الحركة) është shenjë e vogël që vendoset sipër ose poshtë shkronjës; për të qartësuar tingullin e saj. Shënim i përkthyesit: Ndryshe nga gjuha shqipe, në gjuhën arabe zanoret nuk janë shkronja të alfabetit.
Fet'ha (الفَتْحَة) ka formën e një vije të vogël që vendoset sipër shkronjës «ـَ».
Damme (الضمّةُ) ka formën e shkronjës Uau të vogël që vendoset sipër shkronjës «ـُ». **Kesra** (الكَسْرَةُ) ka formën e një vije të vogël që vendoset poshtë shkronjës «ـِ».
Sukuni (السُّكُون) ka formën e një rrëthi të vogël që vendoset sipër shkronjës «ـْ».

Mënyra e leximit*

- **Shpjegimi i mësimit të parë, të dytë dhe të tretë (fq. 23, 26, 29).**

Nxënësi lexon shkronjën bashkë më zanore « أُ – إِ – أَ» sikurse është përmendur në hyrje (fq. 11).

- **Shpjegimi i shembujve të mësimit të parë, të dytë dhe të tretë (fq. 24, 27, 30).**

1) Në kuadratin e parë: lexon shkronjën bashkë me zanore «أَ»
2) Në kuadratin e dytë: Lexon shkronjën e parë me zanore «أَ» e më pas lexon shkronjën e dytë me zanore «خَـ» pastaj i lexon të dyja shkronjat bashkë «أَخَـ».
3) Në kuadratin e tretë përsërit të njëjtën gjë që bëri në kuadratin e dytë, pastaj lexon shkronjën e tretë me zanore «ذَ», e më pas e lexon fjalën të plotë « أَخَذَ»
4) Në të njëjtën mënyrë vazhdon me shembujt e kesras (الكَسْرَة) dhe dammes (الضَّمَّة).

- **Shpjegimi i mësimit të katërt (fq. 32).**

Lexohet shkronja e parë me zanore « أَ », më pas lexohet shkronja e parë bashkë me shkronjën e dytë me sukun «أَبْ» për shkak se shqiptimi më vete i shkronjës me sukun është i vështirë.

- **Shpjegim i shembujve të mësimit të katërt (fq. 33).**

1) Në kuadratin e parë nxënësi lexon shkronjën e parë me zanore « بَـ», pastaj lexon shkronjën e parë bashkë me shkronjën e dytë me sukun « بَـأْ ».
2) Në kuadratin e dytë përsërit të njëjtën gjë që bëri në kuadratin e parë, pastaj lexon shkronjën e tretë me zanore «سَ», e më pas e lexon fjalën të plotë «بَأْسَ».

Vërejte: Nga ky kapitull e deri në fund të abetares kërkohet nga nxënësi leximi i shkronjave me zanore ose sukun, dhe nuk i kërkohet leximi i emrit të shkronjave .

Mësimi i parë: Fet’ha

ثَ	تَ	بَ	أَ
دَ	خَ	حَ	جَ
سَ	زَ	رَ	ذَ
طَ	ضَ	صَ	شَ
فَ	غَ	عَ	ظَ
مَ	لَ	كَ	قَ
يَ	وَ	هَ	نَ

Shembauj të shkronjave me fet’ha

أَخَذَ	أَخَ	أَ
بَسَطَ	بَسَ	بَ
تَرَكَ	تَرَ	تَ
ثَبَتَ	ثَبَ	ثَ
جَمَعَ	جَمَ	جَ
حَمَلَ	حَمَ	حَ
خَتَمَ	خَتَ	خَ
دَخَلَ	دَخَ	دَ

ذَهَـبَ	ذَهَـ	ذَ
رَفَـعَ	رَفَـ	رَ
زَعَمَ	زَعَـ	زَ
سَجَدَ	سَجَـ	سَـ
صَدَقَ	صَدَ	صَـ
عَبَـسَ	عَبَـ	عَـ
غَفَـرَ	غَفَـ	غَـ
نَزَلَ	نَزَ	نَـ

Mësimi i dytë:
Kesra

ثِ	تِ	بِ	إِ
دِ	خِ	حِ	جِ
سِ	زِ	رِ	ذِ
طِ	ضِ	صِ	شِ
فِ	غِ	عِ	ظِ
مِ	لِ	كِ	قِ
يِ	وِ	هِ	نِ

Shembauj të shkronjave me kesra

يَئِسَ	يَئِـ	يَـ
أَجِدَ	أَجِـ	أَ
رَحِمَ	رَحِـ	رَ
بَخِلَ	بَخِـ	بَـ
رَدِفَ	رَدِ	رَ
شَرِبَ	شَرِ	شَـ
فَزِعَ	فَزِ	فَـ
نَسِيَ	نَسِـ	نَـ

خَشِيَ	خَشِـ	خَـ
خَطِفَ	خَطِـ	خَـ
مَعِيَ	مَعِـ	مَـ
سَفِهَ	سَفِـ	سَـ
بَقِيَ	بَقِـ	بَـ
عَلِمَ	عَلِـ	عَـ
سَمِعَ	سَمِـ	سَـ
شَهِدَ	شَهِـ	شَـ

Mësimi i tretë: Damme

ثُ	تُ	بُ	أُ
دُ	خُ	حُ	جُ
سُ	زُ	رُ	ذُ
طُ	ضُ	صُ	شُ
فُ	غُ	عُ	ظُ
مُ	لُ	كُ	قُ
يُ	وُ	هُ	نُ

Shembauj të shkronjave me damme

كَبُرَ	كَبُـ	كَـ
كَثُرَ	كَثُـ	كَـ
ثَخُنَ	ثَخُـ	ثَـ
يَدُكَ	يَدُ	يَـ
قَرُبَ	قَرُ	قَـ
حَسُنَ	حَسُـ	حَـ
بَصُرَ	بَصُـ	بَـ
عَضُدَ	عَضُـ	عَـ

طُبِعَ	طُبِـ	طُـ
ظُلِمَ	ظُلِـ	ظُـ
عُفِيَ	عُفِـ	عُـ
فُتِحَ	فُتِـ	فُـ
قُرِئَ	قُرِ	قُـ
كُبِتَ	كُبِـ	كُـ
هُدِيَ	هُدِ	هُـ
وُضِعَ	وُضِـ	وُ

Mësimi i katërt: Sukuni

أَثْ	أَتْ	أَبْ	بَأْ
أَدْ	أَخْ	أَحْ	أَجْ
أَسْ	أَزْ	أَرْ	أَذْ
أَطْ	أَضْ	أَصْ	أَشْ
أَفْ	أَغْ	أَعْ	أَظْ
أَمْ	أَلْ	أَكْ	أَقْ
أَيْ	أَوْ	أَهْ	أَنْ

Shembuj të shkronjave me sukun

بَأْسَ	بَأْ
سَبْعَ	سَبْ
أَجْرُ	أَجْ
يَدْعُ	يَدْ
عَرْشَ	عَرْ
نَصْرُ	نَصْ
فَضْلُ	فَضْ
بَطْشَ	بَطْ

بَعْضُ	بَعْـ
مَكْرُ	مَكْـ
قَلْبِ	قَلْـ
أَمْرُ	أَمْـ
كُنْتَ	كُنْـ
أَهْلُ	أَهْـ
يَوْمَ	يَوْ
غَيْبُ	غَيْـ

Kapitulli i tretë

Shkronjat dhe tenuini

Objektivat

Pasi nxënësi të përfundojë këtë kapitull, me lejen e Allahut do të arrijë:

- Të njohë tenuinin.
- Të lexojë saktë shkronjat të cilat kanë tenuin.

Për mësuesin

Tenuini (التنوين) është Nun me sukun (نون ساكنة) i cili shqiptohet në fund të emrave, dhe nuk shkruhet. Ai, gjithashtu nuk shqiptohet në rast se nuk e lidhim fjalën me fjalën pasardhëse.
Tenuini me fet'ha (الفتحتان) : është vendosja e dy fet'have të vogla sipër shkronjës së fundit të fjalës «ـً».
Tenuini me kesra (الكسرتان): është vendosja e dy kesrave të vogla poshtë shkronjës së fundit të fjalës «ـٍ».
Tenuini me damme (الضمتان): është vendosja e dy dammeve të vogla sipër shkronjës së fundit të fjalës «ـٌ».

Mënyra e leximit*

- **Shpjegimi i mësimit të parë, të dytë dhe të tretë (fq. 37, 39, 41).**

Nxënësi lexon shkronjën me tenuin dhe bashkë më të shqipton zanoren e saj « ءٌ – ءٍ – ءاً» kur e lidh fjalën me fjalën pasardhëse, e në rast se ndalon tek ajo fjalë e lexon atë me sukun, nëse tenuini është me kesra ose damme, e nëse tenuni është me fet'ha atëherë lexohet si Elif i zgjatur.

- **Shpjegimi i shembujve të mësimit të parë, të dytë dhe të tretë (fq. 38, 40, 42).**

1) Nxënësi lexon shkronjën e parë me zanore «عِـ» pas saj lexon shkronjën e dytë me zanore «نَـ» më pas i lexon të dyja bashkë « عِنَـ ». Pas saj lexon shkronjën e tretë me tenuin « باً », e më pas e lexon fjalën të plotë « عِنَباً ».
2) E nëse shkronja e dytë është me sukun: Lexon shkronjën e parë me zanore « فَـ » më pas lexon shkronjën e parë bashkë me shkronjën e dyte me sukun « فَوْ » Pas saj lexon shkronjën e tretë me tenuin « زاً », e më pas e lexon fjalën të plotë «فَوْزاً».
3) Kështu vepron edhe në shembujt e mësimit të tenuinit me kesra dhe damme.

Tenuini me fet'ha

ثاً	تاً	باً	ءاً
داً	خاً	حاً	جاً
ساً	زاً	راً	ذاً
طاً	ضاً	صاً	شاً
فاً	غاً	عاً	ظاً
ماً	لاً	كاً	قاً
ياً	واً	هاً	ناً

Shembuj të tenuinit me fet’ha

مَقْتاً	عِنَباً
أَحَداً	مَرَحاً
خَيْـراً	أَذىً
كَأْساً	فَوْزاً
وَسَطاً	قَرْضاً
نَفْعاً	حِفْظاً
مُلْكـاً	آنِفاً
ثَمَناً	حَرَماً

Mësimi i dytë: Tenuini me kesra

ثٍ	تٍ	بٍ	ءٍ
دٍ	خٍ	حٍ	جٍ
سٍ	زٍ	رٍ	ذٍ
طٍ	ضٍ	صٍ	شٍ
فٍ	غٍ	عٍ	ظٍ
مٍ	لٍ	كٍ	قٍ
يٍ	وٍ	هٍ	نٍ

Shembuj të tenuinit me kesra

لَهَبٍ	شَيْءٍ
عَبْدٍ	آيَةٍ
نَفْسٍ	سَفَرٍ
أَرْضٍ	فُرُشٍ
زَرْعٍ	رَهْطٍ
طَبَقٍ	جُرُفٍ
رَجُلٍ	فَلَكٍ
قَرْنٍ	قَوْمٍ

Mësimi i tretë: Tenuini me damme

ثٌ	تٌ	بٌ	ءٌ
دٌ	خٌ	حٌ	جٌ
سٌ	زٌ	رٌ	ذٌ
طٌ	ضٌ	صٌ	شٌ
فٌ	غٌ	عٌ	ظٌ
مٌ	لٌ	كٌ	قٌ
يٌ	وٌ	هٌ	نٌ

Shembuj të tenuinit me damme

حَرَجٌ	كُتُبٌ
زَيْدٌ	رَوْحٌ
إِنْسٌ	شَهْرٌ
زَيْغٌ	مَرَضٌ
إِفْكٌ	رِزْقٌ
آثِمٌ	عَدْلٌ
كُرْهٌ	عَيْنٌ
وَحْيٌ	لَهْوٌ

Kapitulli i katërt

Shkronjat me shedde dhe zanore

Objektivat

Pasi nxënësi të përfundojë këtë kapitull, me lejen e Allahut do të arrijë:

- Të njoh shkronjat kur ato kanë shedde dhe kur kane zanorë.
- Të lexojë saktë shkronjat të cilat kanë shedde dhe zanore.

Për mësuesin

Shkronja me shedde është shkronjë me sukun që vjen pas saj e njëjta shkronjë me zanore, psh: «بَّ = بَ + بْ».
Shedde me fet'ha: Forma e saj është e ngjashme me kokën e shkronjës Sin me fet'ha sipër « ـَّ ».
Shedde me kesra: Forma e saj është e ngjashme me kokën e shkronjës Sin me kesra poshtë «ـِّ».
Shedde-ja me damme: Forma e saj është e ngjashme me kokën e shkronjës Sin me damme sipër «ـُّ».

Mënyra e leximit*

- **Shpjegimi i mësimit të parë, të dytë dhe të tretë (fq. 45, 47, 49).**

Nxënësi lexon shkronjën e parë me zanore «أَ», e më pas lexon shkronjën e parë bashkë me shkronjën e dytë e cila ka shedde dhe zanore «أبَّ» për shkak të pamundësisë së shqiptimit të shkronjës me shedde duke qënë e vetme.

- **Shpjegimi i shembujve të mësimit të parë, të dytë dhe të tretë (fq. 46, 48, 50).**

1) Nxënësi lexon shkronjën e parë me zanore «حَـ», pas saj lexon shkronjën e parë bashke me të dyten e cila është me shedde dhe zanore «حَبَّـ» e pas saj lexon shkronjën e tretë më zanore «ـةٍ» e më pas e lexon fjalën të plotë «حَبَّةٍ».
2) Në rast se pas shkronjës së dyte e cila është me shedde vjen një shkronjë me sukun, lexohet shkronja e parë me zanore «يَـ» pas saj lexohet shkronja e parë bashkë me shkronjën e dytë me shedde dhe zanore «يَسِّـ» më pas dy shkronjat e para bashkë me shkronjën e tretë me sukun «يَسِّرْ» .
3) Në të njëjtën mënyrë vepron nëse pas shkronjës së dyte me shedde ka Elif meksura si psh:«حَتَّى» .
4) Në rast se shkronja me shedde është në fund të fjalës: Lexohet shkronja e parë me zanore « أَ» pas saj lexohet shkronja e dytë me zanore «عَـ», dhe lexohen të dyja bashkë «أَعَـ». Pas saj lexon shkronjën e dytë dhe të tretë e cila ka shedde dhe zanore «عَدَّ» e më pas e lexon fjalën të plotë «أَعَدَّ».

Mesimi i parë: Shedde me fet’ha

أَجَّ	أَثَّ	أَتَّ	أَبَّ
أَذَّ	أَدَّ	أَخَّ	أَحَّ
أَشَّ	أَسَّ	أَزَّ	أَرَّ
أَظَّ	أَطَّ	أَضَّ	أَصَّ
أَقَّ	أَفَّ	أَغَّ	أَعَّ
أَنَّ	أَمَّ	أَلَّ	أَكَّ
أَيَّ	أَوَّ	أَهَّ	

Shembuj të sheddes me fet’ha

حَتَّى	حَبَّةٍ
سَخَّرَ	كَثَّرَ
كَذَّبَ	أَعَدَّ
عِزَّةٍ	حَرَّمَ
حِطَّةٌ	أَحَسَّ
أَحَقَّ	خَفَّفَ
سَلَّمَ	فَكَّرَ
بَوَّأَ	جَنَّةٌ

Mësimi i dytë: Shedde me kesra

أَجِّ	أَثِّ	أَتِّ	أَبِّ
أَذِّ	أَدِّ	أَخِّ	أَحِّ
أَشِّ	أَسِّ	أَزِّ	أَرِّ
أَظِّ	أَطِّ	أَضِّ	أَصِّ
أَقِّ	أَفِّ	أَغِّ	أَعِّ
أَنِّ	أَمِّ	أَلِّ	أَكِّ
أَيِّ	أَوِّ	أَهِّ	

Shembuj të sheddes me kesra

عُجِّلَ	سَبِّحِ
عُذِّبَ	يُؤَدِّ
يَسِّرْ	بُرِّزَ
حُصِّلَ	بَشِّرِ
نُوَفِّ	عُطِّلَ
كُلِّمَ	ذُكِّرَ
مَهِّلِ	عَمِّكَ
زُيِّنَ	غُدُوِّ

Mësimi i tretë: Shedde me damme

أَجُّ	أَثُّ	أَتُّ	أَبُّ
أَذُّ	أَدُّ	أَخُّ	أَحُّ
أَشُّ	أَسُّ	أَزُّ	أَرُّ
أَظُّ	أَطُّ	أَضُّ	أَصُّ
أَقُّ	أَفُّ	أَغُّ	أَعُّ
أَنُّ	أَمُّ	أَلُّ	أَكُّ
أَيُّ	أَوُّ	أَهُّ	

Shembuj të sheddes me damme

يَبُثُّ	مِتُّ
يُرَدُّ	حِجُّ
تَمُرُّ	تَلَذُّ
يَمَسُّ	تُعِزُّ
نَقُصُّ	أَهُشُّ
يَدُعُّ	يَحُضُّ
يَحِلُّ	أَشَقُّ
يَظُنُّ	مُتِمُّ

Kapitulli i pestë

Shkronjat me shedde dhe tenuin

Objektivat

Pasi nxënësi të përfundojë këtë kapitull, me lejen e Allahut do të arrijë:

- Të njoh shkronjat kur ato kanë shedde dhe kur kanë tenuin.
- Të lexojë saktë shkronjat të cilat kanë shedde dhe tenuin.

Për mësuesin

Shedde me tenuin me fet'ha: Forma e saj është e ngjajshme me kokën e shkronjës Sin me dy fet'ha sipër «ًّ».
Shedde me tenuin me kesra: Forma e saj është e ngjashme me kokën e shkronjës Sin me dy kesra poshtë «ٍّ».
Shedde me tenuin me damme: Forma e saj është e ngjashme me kokën e shkronjës Sin me dy damme sipër «ٌّ».

Mënyra e leximit*

- **Shpjegimi i mësimit të parë, të dytë dhe të tretë(f: 53, 55, 57).**

Nxënësi lexon shkronjën e parë me zanore « أَ », më pas lexon shkronjën e parë bashkë me shkronjën e dytë e cila ka shedde, tenuin dhe zanore « أَبًّا ».

Shpjegimi i shembujve të mësimit të parë, të dytë dhe të tretë (fq: 54, 56, 58).
Nëse fjala përbëhet prej tre shkronjash: Lexohet fjala e parë me zanore «قَـ» pas saj lexohet fjala e dytë me zanore «ـوِ» dhe i lexohen të dyja bashkë «قَوِ »Më pas lexohet shkronja e dytë dhe shkronja e tretë e cila është me shedde, tenuin dhe zanore «وِيًّا»e më pas lexohet fjala e plotë «قَوِيًّا».

- **Shpjegimi i mësimit të katërt (fq. 59)**

Nëse brenda fjalës gjenden dy shkronja me shedde (shkronja e dytë dhe e tretë janë me shedde): Fillimisht lexohet shkronja e parë, më pas lexohet shkronja e dytë, e cila në këtë rast është me shedde bashkë me shkronjën e parë, e më pas lexohen të dyja shkronjat bashkë. Pas kësaj lexohet dy shkronjat me shedde me shkronjën që është para tyre, dhe më pas lexohet fjala e plotë.

- **Shembull i leximit të dy shkronjave me shedde njëra pas tjetrës: « لَأُضِلَّنَّهُمْ » (fq. 59)**

Lexohet « لَـ », me zanore, më pas lexohet « أُ », me zanore, dhe pastaj lexohen të dyja bashkë «لَأُ» Lexohet « ضِـ » me zanore, dhe pastaj lexohen të treja bashkë megjithë zanoret që ka secila prej tyre « لَأُضِـ » Më pas lexohet « ضِ » me zanore bashkë me « لَّـ », i cili ka shedde dhe zanore, dhe lexohen të gjitha së bashku ‹« ضِلَّـ » e më pas lexohen të gjitha fjalët e kaluara bashkë « لَأُضِلَّـ » Më pas lexon « ض » me « ل » dhe « ن » bashkë me zanoret dhe sheddet që ka secila prej tyre «ضِلَّنَّـ» Më pas lexohen dy shkronjat e fundit, fillimisht secilën veç, e më pas i bashkon të dyja « ـهُمْ » dhe së fundmi lexohet fjala e plotë « لَأُضِلَّنَّهُمْ »

Mësimi i parë: Shedde me tenuin me fet’ha

أَجًّا	أَثًّا	أَتًّا	أَبًّا
أَذًّا	أَدًّا	أَخًّا	أَحًّا
أَشًّا	أَسًّا	أَزًّا	أَرًّا
أَظًّا	أَطًّا	أَضًّا	أَصًّا
أَقًّا	أَفًّا	أَغًّا	أَعًّا
أَنًّا	أَمًّا	أَلًّا	أَكًّا
أَيًّا	أَوًّا	أَهًّا	

Shembuj nga shedde me tenuin me fet’ha

حُبًّا	سَدًّا
سِــرًّا	أَزًّا
بَسًّا	صَفًّا
حَقًّا	دَكًّـا
كُلًّا	جَـمًّا
عَفُوًّا	قَوِيًّا

Mësimi i dytë: Shedde me tenuin me kesra

أَجٍّ	أَثٍّ	أَتٍّ	أَبٍّ
أَذٍّ	أَدٍّ	أَخٍّ	أَحٍّ
أَشٍّ	أَسٍّ	أَزٍّ	أَرٍّ
أَظٍّ	أَطٍّ	أَضٍّ	أَصٍّ
أَقٍّ	أَفٍّ	أَغٍّ	أَعٍّ
أَنٍّ	أَمٍّ	أَلٍّ	أَكٍّ
أَيٍّ	أَوٍّ	أَهٍّ	

Shembuj nga shedde me tenuin me kesra

مَرَدٍّ	فَجٍّ
حَظٍّ	ضُرٍّ
رَقٍّ	أُفٍّ
ظِلٍّ	صَكٍّ
سِنٍّ	غَمٍّ
خَفِيٍّ	عُتُوٍّ

Mësimi i tretë: Shedde me tenuin me damme

أَجٌّ	أَثٌّ	أَتٌّ	أَبٌّ
أَذٌّ	أَدٌّ	أَخٌّ	أَحٌّ
أَشٌّ	أَسٌّ	أَزٌّ	أَرٌّ
أَظٌّ	أَطٌّ	أَضٌّ	أَصٌّ
أَقٌّ	أَفٌّ	أَغٌّ	أَعٌّ
أَنٌّ	أَمٌّ	أَلٌّ	أَكٌّ
أَيٌّ	أَوٌّ	أَهٌّ	

Shembuj nga shedde me tenuin me damme

سِتٌّ	رَبٌّ
صَدٌّ	شُحٌّ
شِقٌّ	شَرٌّ
حِلٌّ	شَكٌّ
مُسِنٌّ	صُمٌّ
غَنِيٌّ	عَدُوٌّ

Mësimi i katërt: Ardhja e dy shkronjave me shedde brenda një fjale

لُجِّيٍّ	يُبَتِّكُنَّ
سَيَذَّكَّرُ	مُدَّثِّرُ
مُزَّمِّلُ	ذُرِّيَّةٌ
يَشَّقَّقُ	يَمَسَّنَّ
يَطَّوَّفَ	يَصَّعَّدُ
أَتَمَّهُنَّ	لَأُضِلَّنَّهُمْ

Kapitulli i gjashtë

Hemze jolidhëse dhe Hemze lidhëse

Objektivat

Pasi nxënësi të përfundojë këtë kapitull, me lejen e Allahut do të arrijë:

- Të dallojë dy llojet e Hemzes nga njëra-tjetra në lexim dhe shkrim.
- Të lexojë saktë dy llojet e shkronjës Hemze.

Për mësuesin

Hemze jolidhëse : është Hemze pjesë përbërëse e fjalës, me zanore që vjen në fillim të fjalës, ajo vendoset sipër ose poshtë shkronjës Elif dhe lexohet në varësi të zanoreve që merr « أُ - إِ – أَ ».

Hemze lidhëse :është Hemze që shtohet në fillim të fjalës, ka formën e shkronjës Elif « ا » nuk merr zanore. Ajo shkruhet dhe lexohet kur nuk lidhet me fjalën para saj.
E nëse lidhet me fjalën që ka përpara, atëherë ajo shkruhet, dhe nuk lexohet.

Si ta dallojmë shkronjën Hemze jolidhëse nga ajo lidhëse?
Kur vendosim para shkronjës Hemze shkronjën Uau

- Kur Hemze lexohet, ajo është Hemze jolidhëse
- Kur Hemze nuk lexohet, ajo është Hemze lidhëse

Mënyra e leximit*

- **Shpjegimi i mësimit të parë (fq. 63):**

1) Nxënësi lexon shkronjën Hemze jolidhëse sipas zanoreve që ajo ka, si në mësimet e kaluara.
2) Në të njëjtën mënyrë vepron në leximin e shembujve të mësimit.

- **Shpjegimi i mësimit të dytë (fq. 64):**

1) Kur para shkronjës Hemze lidhëse nuk ka asnjë shkronjë, ajo lexohet si Hemze jolidhëse.
2) Kur para shkronjës Hemze lidhëse ka shkronjë, ajo nuk lexohet, dhe shkronja që është para saj lidhet me shkronjën pas saj në lexim. P.sh. fjala « وَاتْلُ » lexohet « وَتْلُ ».
3) Në të njëjtën mënyrë veprohet në leximin e shembujve të mësimit.

Mësimi i parë: Hemze jolidhëse (همزة القطع)

أَسْلَمَ	وَأَسْلَمَ
أَعْمَلُ	وَأَعْمَلُ

Shembuj nga Hemze jolidhëse

أَجَلَ	إِخْوَةُ
أُسْوَةٌ	وَأَشَدَّ
إِصْراً	وَأَضَلُّ
وَأَعْلَمُ	أَقْرَبُ
فَأَنْزَلَ	أَوْحَى

Mësimi i dytë: Hemze lidhëse (همزة الوصل)

وَابْنُ	ابْنُ
وَاثْنَانِ	اثْنَانِ

Shembuj nga Hemze lidhëse

ارْكُضْ	وَاتْلُ
اشْرَحْ	اسْمُ
وَاضْرِبْ	فَاصْبِرْ
فَاغْفِرْ	وَاعْبُدْ
وَانْظُرْ	اكْشِفْ

Kapitulli i shtatë

Zgjatësi normal

Objektivat

Pasi nxënësi të përfundojë këtë kapitull, me lejen e Allahut do të arrijë:

- Të njoh shkronjat e zgjatësit normal.
- Të lexojë saktë shkronjat e zgjatësit normal.

Për mësuesin

Shkronjat zgjatëse janë tre: «ي – و – ا».

Kur kthehet shkronja në zgjatës?
Kur para shkronjës Elif ka fet'ha, kur para shkronjës Uau ka dammë, ose kur para shkronjës Je ka kesra.

A vendoset sipër shkronjave zgjatëse zanore?
Nuk vendoset sipër shkronjave zgjatëse asnjë zanore.

Mënyra e leximit*

- **Shpjegimi (fq. 67).**

1) Nxënësi lexon shkronjën e parë me zanore «تَـ» më pas lexon shkronjën e parë bashkë me shkronjën zgjatëse «تَا» e më pas shkronjën e tretë me zanore «بَ» dhe pas kësaj e lexon fjalën të plotë « تَابَ ».
2) Në të njëjtën mënyrë si më parë veprohet në leximin e të gjithë shembujve të mësimit.

Zgjatësi normal

ا Shembuj të shkronjës Elif zgjatëse

تَـابَ	خَافَ	رَانَ
طَافَ	عَـادَ	قَامَ

و Shembuj të shkronjës Uau zgjatëse

أَعُوذُ	رَسُولٌ	سُـورَةٌ
شَـكُورٌ	غَفُورٌ	هُـــودٍ

ي Shembuj të shkronjës Ja zgjatëse

خَبِيــرٌ	دِينِ	شَدِيدٌ
عِيشَةٍ	قَدِيرٌ	مُبِيــنٌ

Kapitulli i tetë

Elifi pas shkronjës Uau të foljeve shumës

Objektivat

Pasi nxënësi të përfundojë këtë kapitull, me lejen e Allahut do të arrijë:

- Të dallojë shkronjën Elif që vendoset pas shkronjës Uau të foljeve të vetës së tretë shumës.

Për mësuesin

Elifi pas shkronjës Uau të foljeve të vetës së tretë shumës, si dhe foljes urdhërore shumës: Është Elif që shtohet në fund të foljes, psh: «صَلُّوا».

Shkaku i vendosjes së këtij Elif është që të dallohet që shkronja Uau para tij është treguese e numrit shumës të foljes, e nëse Uau para tij nuk është e tillë; atëherë Elifi nuk shkruhet. Psh: «أَرْجُو».

Mënyra e leximit*

- **Shpjegimi (fq. 71):**

1) Nxënësi vepron në të njëjtën mënyrë si më parë në leximin e shembujve të mësimit.
2) Elif pas Uau të foljeve shumës vetëm shkruhet, dhe asnjëherë nuk lexohet.

وا Elifi pas shkronjës Uau të foljeve shumës

تَوَاصَوْا	أُمِرُوا
ذَاقُوا	جَابُوا
زَاغُوا	رَضُوا
قُوا	فَتَنُوا
مَرُّوا	كُلُوا
يَتَّخِذُوا	نُهُوا

Kapitulli i nëntë

Te e mbyllur (التاءالمربوطة)

Objektivat

Pasi nxënësi të përfundojë këtë kapitull,
me lejen e Allahut do të arrijë:

- Të njoh shkronjën Të të mbyllur.
- Të lexojë saktë shkronjën Te të mbyllyr duke ndaluar tek ajo, si dhe duke e lidhur atë me fjalën pas saj.

Për mësuesin

Te e mbyllur është shkronja Te e cila vjen në fund të fjalës, ajo shkruhet si shkronja ـه në fund të fjalës, dhe sipër saj vendosen dy pika « ـة – ة » Ajo lexohet ت kur fjala lidhet me fjalën tjetër pas saj, dhe lexohet ه kur leximi ndalet tek ajo e nuk lidhet me fjalën pas saj.

Mënyra e leximit*

- **Shpjegimi (f: 75).**

1) Nxënësi vepron në të njëjtën mënyrë si më parë në leximin e shembujve të mësimit.
2) Lexon shkronjën Te të mbyllur fillimisht duke e lidhur dhe më pas duke ndaluar tek ajo.
   - Kur ajo lidhet:, lexohet ت me zanoren që ka.
   - Kur leximi ndal tek ajo, lexohet ـه me sukun.

Shkronja Te e mbyllur

....	...
عَالِيَهْ	عَالِيَةِ
فِئَهْ	فِئَةِ

Shembuj nga shkronja Te e mbyllur

تِسْعَةَ	بَرَرَةٍ
زَجْرَةٌ	رِحْلَةَ
صُورَةٍ	سَفَرَةٍ
قِسْمَةٌ	فِتْنَةٌ
نِعْمَةِ	لَيْلَةِ

Kapitulli i dhjetë

Lami hënor dhe Lami diellor

Objektivat

Pasi nxënësi të përfundojë këtë kapitull, me lejen e Allahut do të arrijë:

- Të dallojë shkronjën Lam hënore nga ai diellore.
- Të lexojë saktë shkronjën shkronjë Lam hënore dhe diellore.

Për mësuesin

Lam hënor është shkronja Lam kur para saj vjen Hemze lidhëse në fillim të fjalës, e në këtë rast shkronja Lam shkruhet dhe lexohet.
Lam diellor është Lami para të cilit vjen Hemze lidhëse në fillim të fjalës, e në këtë rast shkronja Lam shkruhet dhe nuk lexohet.

Si ta dallojmë Lam hënor nga ai diellor?
Vendosim para fjalës shkronjën (و) :
- Nëse shkronja Lam lexohet, atëherë është Lam hënor.
- E nëse nuk lexohet,atëherë është Lam diellor.

Mënyra e leximit*

- **Shpjegimi i mësimit të parë (fq. 79).**

1) Hemze lidhëse e cila shkruhet para Lamit hënor, nëse para saj nuk ka asnjë shkronjë: atëherë Hemze lexohet me fet'ha, ndërsa Lami me sukun « أَلْـ ».

2) Hemze lidhëse e cila shkruhet para Lamit hënor, nëse para saj ka ndonjë shkronjë: atëherë Hemze nuk lexohet, dhe shkronja para saj lidhet me Lam me sukun « وَلْـ ».

3) Nxënësi vepron në të njëjtën mënyrë si më parë në leximin e shembujve të mësimit.

- **Shpjegimi i mësimit të dytë (fq. 80).**

1) Hemze lidhëse e cila shkruhet para Lamit diellor, nëse para saj nuk ka asnjë shkronjë: atëherë Hemze lexohet me fet'ha, dhe lidhet me shkronjën me shedde që vjen pas Lam, dhe ky i fundit nuk lexohet. P.sh: fjala « السَّمَاءُ » lexohet « أَسَّمَاءُ ».

2) Hemze lidhëse e cila shkruhet para Lamit diellor, nëse para saj ka ndonjë shkronjë: atëherë shkronja që është para Hemzes lidhet me shkronjën me shedde që vjen pas shkronjës Lam, dhe Hemze edhe Lam nuk lexohen. P.sh: fjala « وَالسَّمَاءُ » lexohet « وَسَّمَاءُ ».

3) Nxënësi vepron në të njëjtën mënyrë si më parë në leximin e shembujve të mësimit.

Vërejtje:

1) Nëse perpara Lamit henor apo diellor vjen shkronja Lam, atëherë Hemze lidhëse nuk shkruhet sikurse edhe nuk shqiptohet, si psh: «لِلْقَمَرِ» lexohet «لِلنَّاسِ».

2) Nëse përpara Lamit diellor vjen shkronja Lam, dhe shkronja pas Lamit diellor është Lam gjithashtu: në këtë rast Hemze bashkë me Lamin diellor fshihen dhe nuk shkruhen, sikurse edhe nuk shqiptohen, si psh: «لِلِّسَانِ»

Mësimi i parë: Lami hënor

وَالْعَصْرِ	الْعَصْرِ
وَالْقَلَمِ	الْقَلَمِ

Shembuj nga Lami hënor

الْجَمْعُ	وَالْبَحْرِ
وَالْخَيْلَ	وَالْحَمْدُ
وَالْفَجْرِ	الْغَضَبُ
الْمُلْكُ	الْكَرْبِ
الْيَمِينِ	الْوَعْدُ

Mësimi i dytë: lami diellor

الرُّوحُ	وَالرُّوحُ
الضُّحَى	وَالضُّحَى

Shembuj nga Lami diellor

التَّغَابُنِ	الثَّابِتِ
الدُّعَاءَ	الذَّهَبَ
وَالسَّاعَةُ	الشِّمَالِ
الصَّمَدُ	وَالطُّورِ
وَالظَّاهِرُ	النُّورِ

Kapitulli i njëmbëdhjetë

Leximi i fjalëve

Objektivat

Pasi nxënësi të përfundojë këtë kapitull, me lejen e Allahut do të arrijë:

- Të lexojë në mënyrë të saktë fjalët, fjalitë dhe tekset e ndryshme.

Për mësuesin

Mënyra e leximit*

- **Shpjegimi i mësimit të parë, të dytë, të tretë, të katërt dhe të pestë (fq. 83, 84, 85, 86, 87).**

1) Nxënësi lexon fjalën e parë në të njëjtën mënyrë si në mësimët e kaluara.
2) Lexon fjalën e dytë në të njëjtën mënyrë.
3) Nëse shembulli i sjellë përbëhet nga dy fjalë, lexon fjalën e parë, pas saj të dytën, e më pas i lexon të dyja fjalët bashkë.
4) Nëse shembulli përbëhet nga tre fjalë: lexon fjalën e parë me të dytën, të dytën me të tretën, e më pas i lexon të treja fjalët bashkë.
5) Nëse shembulli përbëhet nga katër fjalë, nxënësi lidh fjalën e parë me të dytën, të tretën me të katërtën, e më pas i lexon të gjitha fjalët bashkë.
6) Në të njëjtën mënyrë vazhdon nëse janë më shumë se katër fjalë.

Vërejtje:

1) Nëse një fjalë përfundon me shkronjë zgjatëse, dhe fjala pas saj është më sukun, në këtë rast shkronja zgjatëse fshihet gjatë lidhjes së dy fjalëve në lexim.

Psh: «وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ», Mimi është shkronjë me zanore dhe pas saj janë dy shkronja me sukun - Uau zgjatës dhe Sad-; në këtë rast Uau zgjatës fshihet gjatë leximit të dy fjalëve bashke, dhe lexohet: «وَأَقِيمُصَّلَاةَ» ndërkohë Elif pas Lam, Hemze lidhëse dhe Lami diellor nuk lexohen.

Gjithashtu: «ذَا الْقُرْبَى» : Shkronja Dhel është me zanore dhe pas saj vijnë dy shkronja me sukun, Elif zgjatës dhe Lam hënor. Në këtë rast fshihet Elifi zgjatës dhe gjatë lidhjes së fjalëve lexohen: «ذَلْقُرْبَى» ndëkohë Hemze nuk shqiptohet gjatë leximit të dy fjalëve bashkë.

2) Fjala «اللّٰه» : pas Lam me shedde ka Elif dhe lexohet: «اللَّاه» megjithëse Elif nuk shkruhet.
3) Fjala «إِلَٰه»: shkruhet pa Elif pas Lamit, dhe lexohet: «إِلَاه».
4) Fjala «الرَّحْمَٰنِ» : shkruhet pa Elif pas Mim, dhe lexohet: «الرَّحْمَانِ».

Mësimi i parë: Shembuj të leximit të dy fjalëve

اللَّهُ رَبِّـي
الْإِسْلَامُ دِينِـي
مُـحَمَّدٌ نَبِيِّـي
الْـحَيُّ الْقَيُّومُ
الْعَزِيزُ الْـحَكِيمُ
الدِّينُ النَّصِيحَةُ
وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا

Mësimi i dytë: Shembuj të lëximit të tre fjalëve

اللَّهُ فِـي السَّمَاءِ
مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ
وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَـحَافِظِينَ
إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ
اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ
إِنَّمَا الْـمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ
وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْناً

Mësimi i tretë: Shembuj të leximit të katër fjalëve

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ
وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ
وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ
أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ
وَآتِ ذَا الْقُرْبَى حَقَّهُ

Mësimi i katërt: Shembuj të leximit të një fjalie të plotë

وَمَا خَلَقْتُ الْـجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ
وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِـي أَسْتَجِبْ لَكُمْ
لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ
إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ
خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ
أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ
سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِـحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ

Mësimi i pestë: Shembuj të leximit të një teksti

الْإِسْلَامُ: أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ،
وَأَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللَّهِ ، وَتُقِيمَ الصَّلَاةَ ،
وَتُؤْتِيَ الزَّكَاةَ ، وَتَصُومَ رَمَضَانَ،
وَتَحُجَّ الْبَيْتَ إِنِ اسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيلاً

الْإِيمَانُ: أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ، وَمَلَائِكَتِهِ،
وَكُتُبِهِ، وَرُسُلِهِ، وَالْيَوْمِ الْآخِرِ،
وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ

الْإِحْسَانُ: أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ،
فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ

Kapitulli i dymbëdhjetë

Disa prej rregullave të veçanta në lidhje me shkrimin e Mus'hafit

Objektivat

Pasi nxënësi të përfundojë këtë kapitull, me lejen e Allahut do të arrijë:

- Të njohë disa prej rregullave të veçanta të shkrimit të Mus'hafit.
- Të dallojë shkrimin e Mus'hafit nga mënyra e të shkruajturit bashkëkohore.

Vërejtje

Shkrimi i Mus'hafit ndryshon nga shkrimi bashkëkohor në mënyrën e të shkruajturit të disa fjalëve. .

Për mësuesin

Vendosja e një shenje të vogël të ngjashme me kokën e shkronjës (Ha/ح) tregon që shkronja ka sukun: «بِ» dhe lexohet sikurse është pvrmendur në mësimin e sukunit.

Shenja e ngjashme me kokën e shkronjës ص vendoset sipër Hemze për të treguar se ajo është Hemze lidhëse: «ٱ» dhe lexohet sikurse është përmendur më parë.
në mësimin e Hemzes lidhëse.

Shenja zgjatëse «~» tregon se shkronja zgjatet më gjatë sesa kur ka zgjatës normal.

Hemze, nëse pas saj vjen Elif «اۤءَ»: lexohet «آ», dhe quhet zgjatës Bedel dhe zgjatet sikurse ka kaluar tek kapitulli i zgjatësit normal.

Vendosja e një shkronje të vogël prej shkronjave zgjatëse pas ndonjë shkronje « ـهٖ – ـهُۥ – وا »: tregon që shkronja zgjatet
dhe lexohet sikurse ka kaluar tek kapitulli i zgjatësit normal.

Vendosja e Elifit të vogël «وٰ» ose Sin të vogël «صٓ» sipër shkronjës tregon që lexohet shkronja e vogël në vend të shkronjës sipër së cilës është vendosur, dhe shkronja sipër së cilës janë vendosur këto shkronja të vogla nuk lexohet.

Vendosja e një rrethi të zgjatur sipër Elif «اۡ» tregon që Elifi shqiptohet kur leximi ndalon në fund të fjalës, e nëse e lidhim me fjalën pas tij ai nuk lexohet.

Vendosja e një rrethoreje sipër shkronjave Elif, Uau, dhe Je « اۡ – وۡ – یۡ » tregon që këto shkronja nuk lexohen.

Vërejtje: Nxënësi i lexon të gjitha shembujt, sikurse në mësimet e kaluara.

Shënim: Shkronja Je kur vjen në fund të fjalës në Mus'haf shkruhet pa pika: «ى».
Dallimi mes shkronjës Je dhe Elifit zgjatës që shkruhet ne formën e shkronjës Je:

1- Nëse ajo ka zanore; Fet'ha «نَسِيَ», kesra «يُحْيِ», damme «الْبَغْيُ», ose është vendosur sipër saj, shenjë e vogël e ngjashme me kokën e shkronjës Ha, si psh: «اثْنَىْ»; atëherë ajo është Je.

2- Nëse ajo është pa zanore dhe pa shenjën e sukun, e cila shkruhet në formën e kokës së shkronjës ح , shihet zanorja e shkronjës para saj: : «عِبَادِى»Është Je: Nëse shkronja para saj është me kesra; si psh Nëse shkronja para saj është me fet'ha; atëherë ajo është Elif zgjatës , psh: «الْهُدَى».

ۡ Mësimi i parë: Vendosja e kokës së shkronjës Ha të vogël

ۡ Shembuj të kokës së shkronjës Ha të vogël

حَبۡلُ	خَلۡفُ	طَلۡعُ
قَبۡلُ	نَحۡنُ	وَجۡهِ

ۜ Mësimi i dytë: Vendosja e kokës së shkronjës Sad të vogël

ۜ **Vendosja e kokës së shkronjës Sad të vogël**

وَٱلۡبَلَدُ	وَٱلتِّينِ	وَٱلشَّجَرِ
ٱلصَّيۡفِ	وَٱلطَّارِقِ	ٱلنَّاسِ

Mësimi i tretë: Shenja e zgjatësit

Hembuj të shenjës se zgjatësit

فِدَآءً	ٱلضَّآلِّينَ	جَآءَ
هَٰٓؤُلَآءِ	مَآئِدَةً	قُرُوٓءٍ

Mësimi i katërt: Ardhja e Hemzes pas Elefit

ءَا

Shembuj të Hemzes pas Elifit

قِرَاءَتُهَا	رَسْمُ الْمُصْحَفِ
وَآتِ	وَءَاتِ
آدَمُ	ءَادَمُ
آمَنُواْ	ءَامَنُواْ
ٱلْقُرْآنُ	ٱلْقُرْءَانُ

Mësimi i pestë: Vendosja e shkronjës së vogël pas një shkronje të madhe

ا و ے

Shembuj të shkronjës Elif të vogël

ا

ذَٰلِكَ لَٰكِنِ مَلَٰٓئِكَةُ

هَٰذَا وَٰعَدْنَا يَٰٓأَيُّهَا

Shembuj të shkronjës Uau të vogël

و

بَعْدَهُۥ حَمْلُهُۥ دَاوُۥدَ

كَأَنَّهُۥ نِعْمَتَهُۥ وَعْدَهُۥ

Shembuj të shkronjës Je të vogël

ے

دُونِهِۦ رَحْمَتِهِۦ سَبِيلِهِۦ

طَعَامِهِۦ ظَهْرِهِۦ وَرَآئِهِۦ

Mësimi i gjashtë: Vendosja e shkronjave Elif ose Sin të vogla sipër një shkronje të madhe

ا - س

Shembuj të vendosjes së shkronjave të vogale sipër shkronjave të mëdha

ٱلْحَيَوٰةَ ٱلزَّكَوٰةَ ٱلصَّلَوٰةَ

كَمِشْكَوٰةٍ مَوْلَـٰهُ يَبْصُۜطُ

Mësimi i shtatë: Vendosja e një rrethi të zgjatur sipër Elifit

0

Shembuj të rrethit të zgjatur

أَنَا۠ ٱلرَّسُولَا۠ ٱلسَّبِيلَا۠

ٱلظُّنُونَا۠ قَوَارِيرَا۠ لَّـٰكِنَّا۠

٥ Mësimi i tetë: Vendosja e rrethores sipër shkronjave

٥ Shembuj të rrethores sipër shkronjave

أُو۟لَـٰٓئِكَ ثَمُودَا۟ قَالُوا۟

مِا۟ئَةَ نَبَإِى۟ يَتْلُوا۟

Kapitulli i trembedhjetë

Numrat

Objektivat

Pasi nxënësi të përfundojë këtë kapitull, me lejen e Allahut do të arrijë:

- Të lexoj numrat në mënyrë të saktë.

Për mësuesin

Nxënësi i lexon numrat si më poshtë:

Ithnan ٢	Uahid ١	Sifr ٠
Khamseh ٥	Arba'a ٤	Thelatheh ٣
Themanijeh ٨	Seba'h ٧	Sitteh ٦
Ahade Asher ١١	A'sherah ١٠	Tisa'h ٩
Arba'ate Asher ١٤	Thelathete Asher ١٣	Ithna Asher ١٢
Seba'ate Asher ١٧	Siettete Asher ١٦	Khamsete Asher ١٥
Ishrun ٢٠	Tisa'te Asher ١٩	Themanijete Asher ١٨

Numrat

2 ٢	1 ١	0 ٠
5 ٥	4 ٤	3 ٣
8 ٨	7 ٧	6 ٦
11 ١١	10 ١٠	9 ٩
14 ١٤	13 ١٣	12 ١٢
17 ١٧	16 ١٦	15 ١٥
20 ٢٠	19 ١٩	18 ١٨

Përmbajtja

Parathënie — 5
Puna ime në këtë abetare — 6
Veçoritë e abetares së Medines — 8
Objektivat e abetares së Medines — 9
Grafik i kapitujve të abetares së Medines — 10
Hyrje — 11
Kapitulli i parë: Shkronjat e alfabetit arabisht — 13
Kapitulli i dytë: Shkronjat me zanore dhe sukun — 21
Kapitulli i tretë: Shkronjat dhe tenuini — 35
Kapitulli i katërt: Shkronjat me shedde dhe zanore — 43
Kapitulli i pestë: Shkronjat me shedde dhe tenuin — 51
Kapitulli i gjashtë: Hemze jolidhëse dhe Hemze lidhëse — 61
Kapitulli i shtatë: Zgjatësi normal — 65
Kapitulli i tetë: Elifi pas shkronjës Uau të foljeve shumës — 69
Kapitulli i nëntë: Të e mbyllur(التاء المربوطة) — 73
Kapitulli i dhjetë: Lami hënor dhe Lami diellor — 77
Kapitulli i njëmbëdhjetë: Leximi i fjalëve — 81
Kapitulli i dymbëdhjetë: Disa prej rregullave të veçanta në lidhje me shkrimin e Mus'hafit — 89
Kapitulli i trembedhjetë: Numrat — 97
Pasqyra e lëndës — 100

Shoqata "TALIB EL ILM" për botime
00966506090448

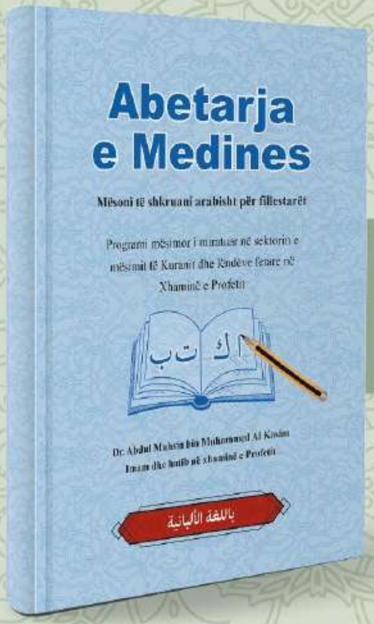

e publiki-
meve tona

Abetarja e Medines

- Metoda më e lehtë e më e shpejtë e mësimit të leximit në gjuhën arabe.
- E përshtatshme për mësimin e të vegjëlve e të mëdhenjve.
- Bazohet në referenca gjuhësore megjithëse ka qasje të lehtë për tu mësuar.
- Është e veçantë për shembujt e shumtë si dhe për lehtësinë e të mësuarit.
- E përshtatur me teknologjinë bashkëkohore duke e mundësuar edhe si aplikacion për smart phone, që ndihmon në dëgjimin dhe shqiptimin e sajtë të fjalëve.
- Pasohet nga një tjetër abetare për mësimin e shkrimit.
- Përmban udhëzime për mësuesit mbi mënyrën e saktë të mësimdhënies.